

ЩОДО ЕКОЛОГІЧНОЇ СКЛАДОВОЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ВИРОБНИЦТВА В УКРАЇНІ

Особливої актуальності для нашої держави на нинішньому етапі розвитку набуває забезпечення за допомогою правових засобів сталого розвитку сільськогосподарського виробництва. Це зумовлюється необхідністю виконання правових приписів чинного законодавства стосовно досягнення стратегічних цілей державної аграрної політики. Серед них: забезпечення продовольчої безпеки; підвищення конкурентоспроможності національного аграрного сектору економіки та його продукції як на внутрішньому, так і на міжнародному ринках; соціального розвитку сільських територій та збереження селянства як носія української ідентичності. Як вбачається, даний перелік необхідно доповнити наступним — це збереження навколишнього природного середовища в процесі здійснення сільськогосподарської виробничої діяльності, мінімізації її негативного, техногенного впливу на довкілля. Концепція сталого розвитку сільськогосподарського виробництва має включати, окрім виробничої і соціальної, ще й екологічну складову, без реалізації якої неможливо забезпечити розвиток сільськогосподарського виробництва на засадах сталості. Адже запроваджена ООН стратегія сталого розвитку, виходить з того, що економічний та соціальний розвиток, а також охорона навколишнього середовища є взаємозалежними і взаємодоповнюючими компонентами такого розвитку.

У законодавстві України зроблено певні спроби визначити шляхи забезпечення саме екологічної складової сталого розвитку сільськогосподарського виробництва. Так, основною метою Державної цільової програми розвитку українського села на період до 2015 року, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 19 вересня 2007 р., ви-

значено забезпечення життєздатності сільського господарства, його конкурентоспроможності на внутрішньому і зовнішньому ринках, гарантування продовольчої безпеки, збереження селянства як носія української ідентичності. Серед основних завдань і заходів у розділі 5 цієї Програми названо створення екологічно безпечних умов для життєдіяльності населення, збереження навколишнього природного середовища та раціонального використання природних ресурсів, особливо земель сільськогосподарського призначення.

Пріоритетними напрямами досягнення стратегічних цілей згідно зі Стратегією розвитку аграрного сектору економіки на період до 2020 року, схваленої Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 17 жовтня 2013 р., окрім іншого проголошено: забезпечення якості та безпечності харчових продуктів; поліпшення системи державного контролю у сфері земельних відносин; стимулювання до раціонального і ефективного використання земель сільськогосподарського призначення та підвищення рівня екологізації сільськогосподарського землекористування; забезпечення стабільної системи державної підтримки аграрного сектору, встановлення критеріїв доступу до прямої бюджетної підтримки з урахуванням соціально-економічної ролі господарств для сільських громад, агро-екологічних вимог та ін.

До екологічної складової сталого розвитку сільськогосподарського виробництва слід віднести екологізбалансоване використання природних ресурсів, насамперед земель сільськогосподарського призначення, в процесі сільськогосподарської виробничої діяльності та їх охорону, а також стійке екологічно безпечне сільськогосподарське виробництво. Отже, мова йде про екологізацію сільськогосподарського виробництва. Шляхами її забезпечення в аспекті сталого розвитку сільськогосподарського виробництва виступають: забезпечення охорони навколишнього природного середовища та екологічної безпеки в процесі сільськогосподарської виробничої діяльності; оптимізація сільськогосподарського землекористування; підвищення конкурентоспроможності всіх галузей сільського господарства; обмежене та науково-обгрунтоване використання хімічних речовин в процесі ведення традиційного сільськогосподарського виробництва; розвиток органічного аграрного виробництва та інших видів екологічного підприємництва (виробництво екологічно чистих продуктів, засобів захисту рослин; роботи і послуги з рекультивації та відновлення природного середовища; біотехнології тощо); впроваджен-

ня ресурсозберігаючих, безпечних, екологічно чистих технологій виробництва сільськогосподарської продукції; впровадження міжнародних стандартів її безпечності і якості; удосконалення системи державного регулювання тощо. Особливої актуальності для України все це набуває в умовах євроінтеграції.

У зв'язку з викладеним доцільним вбачається прийняття Концепції сталого розвитку сільськогосподарського виробництва в Україні, оскільки у сучасних умовах особливої уваги потребують питання сталого розвитку сільськогосподарського виробництва та його окремих галузей, як за умов традиційного ведення, так і його нових перспективних форм, зокрема органічного способу ведення сільськогосподарського виробництва, екологізації та диверсифікації аграрного виробництва, а також напрямків і перспектив розвитку сільських територій в цілому. При цьому вирішення проблеми забезпечення сталого розвитку сільськогосподарського виробництва потребує комплексного, системного підходу, використання сукупності організаційно-правових, економіко-правових, управлінських та соціальних засобів, що і має бути закріплено у запропонованій Концепції сталого розвитку сільськогосподарського виробництва в Україні.

Анісімова Г. В.

кандидат юридичних наук, доцент
кафедри екологічного права
Національного юридичного
університету імені Ярослава Мудрого

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО РОЗУМІННЯ ЕКОЛОГІЧНОГО ПРАВА

Сталий соціально-економічний розвиток будь-якої країни означає таке функціонування її господарського комплексу, коли одночасно задовольняються зростаючі матеріальні і духовні потреби населення, забезпечується раціональне та екологічно безпечне господарювання і високоефективне збалансоване використання природних ресурсів, створюються сприятливі умови для існування людини, збереження і